

ČAROVNIŠTVO

Proti sredini 15. stoletja je na Zahodu zagorelo. To je bil neskončen požar, epidemija. Zažigali so ženske in moške, predvsem ženske. Čaravnice so bile satanove neveste. Tako so pravili, civilni in cerkveni sorodniki pa to dokazali.

Udeleževale so se sabata (to je bil poglobitni del verovanja v čarovništvo), izrekale uroke, sejale bolezen in smrt. V dveh stoletjih, ki sta sledili, so čaravnice preganjali, ovajali, mučili, potem pa prepustili ognjenim zubljem. Počakati je bilo treba na konec 18. stoletja, da so se vzdignili prvi glasovi in zahtevali razumno obravnavo čarovništva. Šele tedaj so začele počasi ugašati še zadnje grmade.

OD MAGIJE DO VRAŽ

Magija je toliko stara kot človek. V zgodovini človeštva je vplivala na religijo, umetnost, poljedelstvo, obrt, na vse, kar je izdeloval »homo faber«, tudi na znanost in še na državno oblast in na družbene ustanove. Zahodno izročilo magije je nastalo v starem rimskem svetu, v začetku našega štetja; njen izvor pa je zavrt v meglice in mrak zgodovine. Magija je poskus uporabiti neko moč s postopki, za katere verjamemo, da neposredno in samodejno vplivajo na človeka, naravo in božanstva.

KAKO SE JE RODILO ČAROVNIŠTVO?

Čarovništvo ni verovanje, katerega začetek se izgublja v zgodovini. Prav tako ni praznoverje. Je način predstavljanja sveta in nevidnih sil, ki ga oživljajo. Zgodovina sabatov in črnih maš, velikih inkvizicijskih procesov in grmad, ki nas s svojimi podobami prevzamejo če danes, ima svoj začetek in konec.

- Prvi čarovniki so bili »valdenzi« (heretiki), ki so častili hudiča.
- In kaj je bilo čarovništvo v resnici? V svoji najbolj nedolžni obliki nadnaravna moč, v svoji najhujši pa protiversko delovanje.
- Prve demonološke teorije so se pojavile konec 15. stoletja.

LOV NA ČAROVNICE

Od konca 15. stoletja se zahodni svet v več zaporednih valovih, od katerih obsega najpomembnejši obdobje od leta 1580 do leta 1670, zagrizeni loti preganjanja čarovništva. To od časa do časa prerase v družbeno katastrofo paroksističnih razsežnosti.

- V moderni dobi vodijo veliki lov na čaravnice svetna sodišča.
- Primerno okolje za lov na čaravnice nastane v vaških skupnostih.
- Čarovništva so najpogosteje obtoževali ženske. Vdove in osamljenke so bile najbolj priljubljen plen.

NEUSMILJENI SODNI STROJ

Ko so na začetku 16. stoletja začeli čarovništvo obravnavati kot zločin zoper božje veličastvo in ga s tem izenačili s herezijo, so svetna sodišča prevzela inkvizicijske postopke. Zlahka si predstavljamo, kakšne posledice

je imela takšna izbira. Ko sta se vaščan ali vaščanka zapletla v tako mrežo, sta se le redkokdaj iz nje izmotala brez posledic.

- Da so ugotovili čarovniški zločin, so imeli sodniki na voljo več vrst domnev in dokazov.
- Ženska, osumljena čarovništva, je bila le redko oproščena: zasliševanje je potekalo tako, da je vsak odgovor potrdil obtožnico.
- V inkvizicijskem postopku je imel prevladujočo vlogo sodnik, obsojenec pa je moral dokazati svojo nedolžnost.

ČAROVNIŠTVO ALI MAGIJA?

V severni Evropi, v katoliških območjih, ki so mejila na »reformirane« dežele, se je zelo razširilo izganjanje hudiča z ognjem: navsezadnje je demonično čarovništvo potomec herezije. Nasprotno pa v sredozemskih deželah, kot sta Španija in Italija, kjer se protestantizem ni tako zelo razvil, preklicevalci urokov niso bili osumljeni pogodbe s hudičem.

- Kje so meje moči zdravilk? Kaj pa če so bile sposobne preklicovati uroke?!
- V Španiji je bil lov na čarovnice prav tak omejen pojav; le v Baskiji so jih pošiljali na grmade.

ZATON ČAROVNIŠTVA

V 17. stoletju so še zmeraj zavzeto lovili čarovnice. Nekaj procesov je imelo precejšen odmev in so jih zavzeto opisovali v tedanjih kronikah. Toda, kar zadeva kaznovanje, mnenja niso bila več enotna. Nekateri posamezniki iz duhovščine, še posebno zdravniki, so začeli čarovništvo na novo razlagati.

- Protestanti so bili navadno proti lovu na čarovnice.
- V 17. stoletju so sodniki parlamenta priporočali čedalje večjo velikodušnost v kazenskih postopkih proti čarovništvu.
- V 18. stoletju je čarovništvo, ki so mu odvzeli blišč zla in satanizma, naglo izgubilo svojo kulturno vrednost in je bilo ponižano na raven vraževernosti.

VIRI: - Damjan J. Ovsec: Vraževerje sveta

- Jean-Michel Sallmann: Čarovnice, satanove neveste